

ФАКТ ЯК ЕЛЕМЕНТ ФОТОЗАМІТКИ

Фотозамітка – форма оперативного відображення позитивних і негативних сторін соціальної дійсності. Цей жанр першим серед інших виділили у фотожурналістиці, адже з появою преси знімки з'явилися на газетних і журнальних сторінках як ілюстрації до текстових публікацій. Фотоілюстрація вже містила в собі деякі ознаки фотозамітки.

Фотографічне зображення не може бути рівнозначно тотожним словесному. В іншому випадку в ньому не було б необхідності. Але ми говоримо про фотозамітку лише тоді, коли акцент в інформуванні переноситься на знімок, коли знімок відіграє провідну роль у відображенні факту, повідомленні новини.

Фотозамітка стала відомою ще на початку ХХ століття. Від'єднавшись від фотоілюстрації, вона спочатку мала з нею чимало загального. І насамперед у характері відображення. Статичні фото протокольно відтворювали об'єкти. Проте значення таких фотопублікацій було чимале. Вони мали пізнавальну цінність, здійснювали на читача певний вплив. Спрацьовувала сила документальності, показу «факту як він є». Не менш важливо й те, що інформацію читач одержував у наочному виді. На початку ХХ століття фотозамітка відігравала велику роль у розвитку фотожурналістики і донесенні інформації до людей – знімок «читали» і неписьменні люди [1; 26].

Перші фоторепортери були майстрами фотографії, але ще не мали досвіду роботи в періодичній пресі. Перед ними виникало завдання зробити фотопублікації змістовнішими, підвищити їхню актуальність. Як бачимо, мова йде про отримання фоторепортером професійних навичок.

Професіоналізм розвивався у щоденній практиці, у пошуці виразних засобів для відображення дійсності. Фотозамітка як жанр розвивалась поступово, спочатку овоювали елементи динамічної композиції знімка, використовували ракурс й інші виражальні засоби, а згодом й текстові.

Використання фотозамітки у репортерській практиці часто не було виправданим. Надмірне захоплення ракурсною побудовою знімків доводило до надуманого монументалізму у відображенні людини. Гордовитий погляд або обов'язкова усмішка, а також інші

стереотипні грані ставали постійними ознаками фотозамітки на початку її історії.

Фотозамітка в сучасній пресі неоднотипна. Її характеризують творчі підходи до відображення дійсності. Визначаючи особливості розвитку жанру сьогодні варто пам'ятати про використання обох способів відображення - постановочного й репортажного.

Перспектива, на наш погляд, за репортажним способом відображення, тому що він повніше відповідає історичному моменту, здатний подавати інформацію, що відповідає суспільній потребі [2; 102-107].

Зміни, що відбуваються у фотозамітці у період стрімкого розвитку інформаційних технологій, стосуються фотографічного і словесного компонентів. Характерна структурна ознака сучасної фотозамітки – прагнення до органічного зв'язку обох компонентів (фото і тексту).

Уміння підготувати фотозамітку припускає здатність фотожурналіста знайти об'єкт, що цікавить газету або журнал, і розглянути його очима цього жанру.

Будь-який жанр відрізняється гносеологічною вибірковістю, тобто певною «ділянкою» пізнання дійсності. Із цього погляду фотозамітка є формою відображення соціально важливих фактів.

Щоб стати фактом, певне явище має бути зафіксованим, оціненим у свідомості журналіста внаслідок взаємодії об'єкта і суб'єкта в процесі пізнання (на різних його рівнях). Факт передбачає об'єктивність інформації. В іншому випадку – це дезінформація, що виникла свідомо чи внаслідок застосування неправильного методу відображення. Факти для журналіста, як зазначав В. Пельт, «це об'єктивні відомості, документи, які відтворюють те, що реально відбувається» [3; 155].

Але в житті безліч фактів. Фотожурналіст може фіксувати тільки ті моменти, очевидцем яких він є. Таким чином, це повинен бути новий факт, взятий із сучасності. Не випадково багато фотозаміток починаються словами «вчора» і навіть «сьогодні», або публікуються під рубрикою «Знімок у номер».

Завдяки діалектичному поєднанню абстрактної думки й об'єктивних фактів журналіст домагається правдивого відображення й тлумачення подій та явищ дійсності. Саме факти допомагають розкрити істину, а, значить, розібратися в суті питання, дискусії, навчити читача правильній, принциповій оцінці

того, що відбувається. Можна стверджувати, що цінність твору безпосередньо пов'язана з цінністю його фактичного змісту. Такий підхід дуже важливий не тільки для різнобічного відображення об'єкта, системного його пізнання, але й діалектично правильних висновків. Для журналіста недопустимим є небажання чи невміння вивчати фактичний матеріал, життя, об'єктивну реальність [4; 74-83].

Газета або журнал віддадуть перевагу тій фотозамітці, що зв'язана із проблемами сучасного дня, тобто з тими моментами громадського життя, які хвилюють читачів.

Характерним у фотозамітці є тематичне відображення збереження миру на землі, ліквідація гарячих точок на планеті, боротьба з тероризмом, а також низка питань внутрішнього життя країни: політична активність суспільства, нові форми господарської діяльності, відродження національних традицій і ряд інших тем.

Яким би соціально значущим не був факт, але, якщо він вчасно не потрапив у газетну смугу, його вплив на читача знизиться. Оперативність – неодмінна вимога до роботи фоторепортера.

Відзначимо дві якості факту у фотозамітці, це – новизна й злободенність, які існують у нерозривній єдності саме завдяки оперативності фотоінформації.

З оперативністю пов'язаний характер відображення. Оперативність фотожурналіста передбачає активність його життєвої позиції, що знаходить відображення у відборі фактів. Характер відображення вказує насамперед на особливість твору, що не завжди безпосередньо розкриває відношення фотожурналіста до дійсності [5; 21].

Отже, фотозамітка – жанр оперативної інформації про актуальні факти сучасної дійсності. Тематика фотозаміток широка. Але, оскільки факт у публікаціях цього виду лише фіксується, а аналіз його, як правило, відсутній, необхідна тематична визначеність.

Список використаних джерел:

1. Ворон Н. *Жанры советской фотожурналистики: Учеб. Пособие для вузов по спец. «Журналистика»*. – М.: Высш. шк. – 1991.

2. Горевалов С. Фотожурналістика в системі засобів масової комунікації: єдність слова та зображення: [Навч. посіб.] / С. Горевалов, Н. Зикун, С. Стародуб. – К.: КиМУ, 2010.

3. Горохов В., Пельт В. Мастерство журналіста. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1977.

4. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості. – Львів: ПАІС, 2004.

5. Шаповал Ю. Фотожурналістика: [Навч. посіб.] / Ю. Шаповал. – Рівне, 2007.